

KOVÁCS ÁGNES

Weöres rouge
Érzékiség és történetképzés a Valse triste-ben

Valse triste-receptió tanúsága szerint az értelmezők nagyrészt egyetértenek abban, hogy a vers befogadását egyáltalán nem segíti, ha megpróbálunk jelentést sejteni a szöveg mögött. Tény, hogy ezt a megközelítést maga Weöres is sugalmazhatta, amikor a vers szó fogalmi jelentéséről így vallott: „Nem is hiszem, hogy lehetséges volna a verset tökéletesen és az utolsó morzsáig érteni. Azt hiszem, hogy ha a legprimitívebb verseket, a „kutya, kutya, tarka, se füle, se farka” és hasonló dolgokat vizsgálnánk olyan szempontból, hogy érthető-e minden porcikája, kiderülne, hogy tele van imponderábilis dolgokkal.”¹ Az idézett szövegrész egy 1963-ban, Cs. Szabó Lászlóval készült rádióinterjúból való. A beszélgetés közben elhangzik egy kérdés: „Szóval szerinted nem szükséges, hogy az olvasó tartalmilag mindenfajta vers értelmével tisztában legyen?” Erre Weöres így felel: „Ez nem is lehetséges”. Az újabb kérdés: „Nem is hivatása a versnek, hogy első olvasásra első szótól az utolsóig úgy felfogjuk, mint mondjuk egy naturalista novellát?” A költő válasza: „Nem, nem hiszem, hogy a versnél ez szükséges volna.”² A „*Valse triste* (...) zenei értelemben rondó”, tartja Weöres és a verssel kapcsolatban kizárólag annak ritmikáját, paronomáziás³ helyzetű rímeit, valamint a visszatérő sorok variabilitásának fontosságát hangsúlyozta.⁴ „A *Valse triste* című vers – vallja Weöres – tulajdonképpen zenei rondóformában van, aminek semmi kapcsolata a költészetbeli rondóformával. Ugyanis van a költészetben is rondónak nevezett versforma, amit főleg a régi olaszok, provanszálók, franciák műveltek. A *Valse triste* azonban nem ilyen értelemben, hanem zenei értelemben rondó, a-b-a-b-a szerkezet vonul rajta végig, az *a* elem benne 3-3-2 tagolású ritmus: „Hüvös és öreg az este, remeg a venyige teste”, a *b* ritmus az egy szótaggal rövidebb: „Ködben a templom dombja, villog a torony gombja”, vagyis 3-2-2 metszés, és a versben az a témák a 3-3-2 alakban megírt dolgok aztán mindig visszatérnek a 3-2-2-ben némileg más szöveggel.”⁵ Így bontotta ki részletesebben a rondó-problémát a költő egy másik rádióbeszélgetésben. Weöres Sándor kísérletező kedvét ismerhetik az olvasók máshonnan is,

¹ *Negyvenhat perc a költővel: Cs. Szabó László rádióbeszélgetése Weöres Sándorral = Egyedül mindenkivel, Weöres Sándor beszélgetései, nyilatkozatai, vallomásai, szerk. DOMOKOS Mátyás, Budapest, Szépirodalmi, 37.*

² Uo.

³ A klasszikus retorikában a részleges ismétlésen alapuló gondolatalakzat, melyben valamely szót hasonló hangzású v. azonosan hangzó, de részben eltérő jelentésű szó követ. (K.Á.)

⁴ *Költészet és zene: Czigány György rádióbeszélgetése Weöres Sándorral = Im., 76.*

⁵ Uo.

ki ne emlékezne, a jól ismert *Eidolon*-vitára.⁶ Lator László Weöresről szóló vallomásában,⁷ felteszi a kérdést: „Kinek is jutna eszébe gondolati-fogalmi vázat keresni ebben (...) a dalban?” Lator szerint a *Valse triste*-nek inkább hangulata van, a mámort adó erős italokhoz méri annak érzéki hatását. Beszél a motívumok láncolatának fontosságáról, de a hangsúlyt a vers hangulatára helyezi. Véleményében osztozik Lapis József is. Az *emlékezet keringője* című tanulmányában azt mondja, hogy a vers befogadása elsősorban nem szemantikai jelentés megértése mentén történik,⁸ de nem zárja ki egy lehetséges történet megíródásának lehetőségét sem. Lator László kérdését megismételve: „Kinek is jutna eszébe gondolati-fogalmi vázat keresni ebben a versben?” Azt is válaszolhatnám tehát, hogy: Hát, például nekem.

A *Valse triste* értelmezésének egyik lehetséges útja, elsősorban az ősz tematika, költészeti topológiája felől próbálta megérteni a verset, a másik a nyilvánvaló zeneiség irányából közelített és vannak, amelyek retorikai alakzatok, rím és ritmus tekintetében látják meg a vers vitathatatlan értékeit. A visszatérő sorok variabilitása, az emlékezés technikájának versbéli imitációja, a keringő dallamára megképződő zeneiség vizsgálata közben mégis felötlik az emberben a kérdés, hogy miről is szól valójában a *Valse triste*. Miért sírnak a lányok a házban, miféle festék tűnt el és kinek a szájáról, és hogyan kerülhet a verszárlatban szereplő dércsípte kökény az értelemképzés szempontjából mégiscsak központi helyzetbe?

Írásom címéből kitűnik, hogy elsősorban az érdekel, vajon miféle fojtott erotikus, érzéki üzenetet fogalmaz meg a szöveg, és milyen motívumok mentén képződhet meg az a történet, amely az ősz szó szemantikája által beindított asszociációs láncsal az évszak termékenysége, a gyümölcs beérése, a lányok testének érzékisége köré rajzolható meg. Kitüntetett szerepbe a **rúzs szót** helyeztem, amely (szó szerint) ugyan nem szerepel a versben, de - eredeti jelentésén (ti: vörös, piros) túl esetünkben (Weöres - ejtsd: vörös)⁹ duplán aláhúzva - minden kétséget kizáróan **vörös**. A vörös szó nyilván a költő nevével játszó, olcsó tréfán túl finoman szólva is hangsúlyos szerepet kap a versben. Gondoljunk csak a következő sorokra: „A fákon **piros** láz van./Lányok sírnak a házban/Hol a szádról a **festék**?/kékre csípi-

⁶ Lásd még: Weöres Sándor *megmagyarázza az Eidolon-t, amely szerinte nem vers, hanem kísérlet = Egyedül mindenkivel...*, 25-26. („Az Eidolon-ról pedig be kell vallanom, hogy az nem vers, hanem kísérlet annak kipróbálására, hogy teljesen fellazított gondolatsorokon keresztül, a nyelvtani szabályok szétbontása és a szavaknak szabálytalan összecsavarása révén keletkezhetik-e esztétikum, szép vers.”)

⁷ LATOR László, *Vers, zene, verszene: Weöres Sándor: Valse triste*,

<http://dia.pool.pim.hu/html/muvek/LATOR/lator00172/lator00175/lator00175.html>

⁸ LAPIS József, *Az emlékezet keringője: a Valse triste érzékisége*, Parnasszus, 2007/4, 84.

⁹ „Cs. SZABÓ László: Egy költő ül velem szemben, egy magyar költő. A neve: Weöres Sándor. Kettős v-vel. Többféleképpen ejtik a nevét. Sándor, te hogy ejted? WEÖRES Sándor: Vörös. Mint az ökör, két ö-vel.” Interjúrészlet. *Negyvenhat perc a költővel: Cs. Szabó László rádióbeszélgetése Weöres Sándorral = Egyedül mindenkivel...*, 27.

az esték.” A fákon lüktető **piros** láz szemantikailag is erősíti a **festék** szó jelentését. „*A Hol a szádról a festék?*” kérdés a maga megválaszolhatatlannak tűnő, ugyanakkor valószínűleg egyértelmű jelentésével központi szerepet kap a továbbiakban. Mert, hogy nem nagyon érti az olvasó, hogy is jön ez ide? Miféle kérdés ez, kihez szól, és miért? Kérdezhetnénk bizonytalan hangon. A magányos házban síró lányok alakja talán inkább megragadható, ha a *Valse triste* címmel ismert verset nagyobb kontextusba helyezzük.

Mivel a vers az *Első szimfónia*¹⁰ (részei: *Jubilus*, *Himnusz a Naphoz*, *Valse triste*, *Haláltánc*) harmadik darabja, elképzelhető lenne persze egy olyan koncepció is, amely a négy verset olvassa össze, és próbálja az évszakok ciklikusságát és az élet körforgását a *szeretés*, *születés*, *halál* élettani sajátosságaival kapcsolatba hozni. Hiszen a *Jubilus* tétel, a szimfónia első darabja egyfajta „tavaszi szerelemről” beszél, „színarany tornyot” említ, felsejlik egy fallikus szimbólumként „nyárrsal közelítő pecsenyesütő” alakja.

Te színarany torony, tavaszi szerelem!

(*Jubilus*, 2. versszak, 1. sor)

A pecsenyesütő közeleg a nyárrsal –
siet a gazda a tavaszi szántással

(*Jubilus*, 4. versszak 1-2. sor)

Később *Proserpina*¹¹ is megjelenik, aki „kétszeres áldással kecsegtet”, egyértelműen utalva a termékenység istennőjének egyik attribútumaként is ismert búza beérésére. A második tételben, *Himnusz a Naphoz* című versben ennek folytatásaként az aranyló búza képe a „tűzzel guruló nap” fényével íródik tovább, amely „gabonával vemhes”, így tovább erősíti a termékenységről szóló képek jelentését.

¹⁰ <ftp://staropramen.mokk.bme.hu/Language/Hungarian/Crawl/MEK/mek.oszk.hu/01100/01128/01128.htm>, WEÖRES Sándor, *Tizenegy szimfónia*, Bp., Szépirodalmi, 1973.

¹¹ Perszeponé (a rómaiaknál: *Proserpina*), mint ismert a görög mitológiában a termékenység, a termés istennője, Démétér és Zeusz lánya, Hádész elrabolta feleségül. Démétér ezért gyászba borult, és nem is figyelt a termésre, az így nem érett be. Az embereket éhínség sújtotta. Démétér alkut kötött az Alvilág urával, hogy csak akkor tér vissza, ha a király elengedi lányát. Hádész ebbe beleegyezett, de gránátalmát adott a lánynak. (ti: ha valaki az alvilág étkeiből eszik, az végérvényesen soha nem hagyhatja el az Alvilágot.) A lány evett a gyümölcsből, így ez a király birodalmához kötötte. Démétér csak úgy volt hajlandó Perszeponét visszaengedni, ha Hádész az év kétharmadában nélkülözi a lányát. Perszeponé mítosza érthetővé tette az ókori görögök számára, hogy a termőföld miért lesz kietlen nyáron, az év egyharmadában, majd fordul termőre ősszel. Más értelmezés szerint Perszeponé leszállása az alvilágba a földalatti silókban tárolt magok útját szemléltette. Erről bővebben: *Ceres és Proserpina = OVIDIUS, Átváltozások, (Metamorphoses)* ford. DEVECSERY Gábor, <http://mek.oszk.hu/03600/03690/03690.htm#36>

Lassú tűzzel guruló Nap,
gabonával vemhes hónap

(*Himnusz a Naphoz*, 1. versszak 1-2. sor)

A lányok meg"kergültek", „habfehér hattyúkhöz” hasonlók, sokkal fontosabb azonban, hogy „lángok költöztek keblükbe”, és önfeledt mulatozásukkal felverik a rétet.

Vasárnap van: ládd, a réten
lányok kergülnek középén,
mint a hattyúk, habfehéren.

(*Himnusz a Naphoz*, 3. versszak)

Kebelükben lángok laknak.
Hogy mit kapnak, hogy mit adnak,
meg se kérdik. Így mulatnak.

(*Himnusz a Naphoz*, 4. versszak)

A versbeszélő arra kéri a „bizsergető arany-korbácsnak” nevezett, jól sejthetően férfias erőt, hogy annak „nedv-kergető” képességével áldja meg a lányokat.

Áldd meg őket, bizsergető
arany-korbács, nedv-kergető
legmagasabb égi tető!

(*Himnusz a Naphoz*, 5. versszak)

Felszólítás történik tehát a termékenyítő funkcióra. Az áldás (a szexuális aktus szakralizált formában) csupán egy *csók* képében realizálódik, szép szemlélői mindennek a lócán ülő vénék. A szél is „lompos farkat” növeszt, és a „tejet fakasztó nagyharang” számos érzéki jelleggel erősítheti tovább a nyári történet szexualizát képeit.

Lompos farkú szél csatangol,
por-gubát varr, ágat hangol.
Tej csordul a nagyharangból.

(*Himnusz a Naphoz*, 8. versszak)

A *Valse triste*-ben aztán megesnek a lányok, ahogyan a dér érettre csípi a kökényt, végül az utolsó tételben, a *Haláltánc* vers téli képeiben a *piros láz* folytatásaként megjelenő szerelmi láz hiányával visszaköszönnek a tavaszi lángok, felsejlik a „kötényükben almát” hordó lányok képe, akik teljes odaadással fordultak a legények felé.

Nincs itt gyász,
nincs itt láz,
lábszárunkon, gerincünkön
szerelem se citeráz.

(*Haláltánc*, 16-18. sor)

Amíg éltem, leány voltam,
kötényemben almát hordtam.
Mind megették a legények,
csupa váz és bőr maradtam.

(*Haláltánc*, 38-41. sor)

A gömbölyű almák úgy bújnak meg kötényükben, ahogy a magzat fordul anyja szíve alá. Kihordásával „csupa váz és bőr marad” a leány. Jóval nagyobb munka lenne természetesen a tizenegy szimfónia közös vizsgálata. Weöres hangsúlyozta, hogy: „A *Tizenegy szimfónia* nem minőségi válogatás, hanem tizenegy egymással összefüggő, egymást kiegészítő kompozíció”¹²

De a vizsgálat elvégezhető úgy is, ha csak a *Valse triste*-ben visszatérő rímpárok és a sajátos testmetaforák, érzéki jelzők összekapcsolásával kísérletet teszünk egy lehetséges történet megírására. Vagy legalább rákérdezhetünk a megírhatóságának lehetőségére. A Weöres-konferenciára készülve, a vers sokadik átolvasása közben, halványan emlékeztem rá, hogy más szerzők verseiben is olvastam már *este-teste*, de még *esték-festék* (ún.: paronomáziás helyzetű) rímpárt is. Nyilván erős hatást gyakorolt rám Kenyeres Zoltán *Tündérsíp* monográfiájában is közzétett Vas István-i felismerés, amely Babits *Kép egy falusi*

¹² *Egyedül mindenkivel...*, 257.

csárdában című versével hozta kapcsolatba a *Valse triste emlék-nemrég* rímpárját.¹³ Mégis Kosztolányinál találhatunk több hasonló példára, amelyek közül jó néhányat feljegyeztem, és meg is mutatom alább.

Ahogy azt majd látni fogjuk, az említett rímpárok versbéli előfordulásai jelentésükben is hasonlítanak a *Valse triste-éhez*. Az erotikusság, érzékiség, testiség tematikáját számos tanulmány vizsgálja. Lapis József szerint egy asszociációs logika mentén megalkotható egyfajta történetyszerűség¹⁴ „a Lányok sírnak a házban, Hol a szádról a festék?/Kékre csípi az esték” szövegrészek összeolvasása mentén, de lehet, hogy ezt a narratívát ráérthetjük „a remegő venyigére és cserjére” (megszemélyesítő funkció: *konty* – női attribútum) is, vallja a szerző. Még izgalmasabb kérdéseket vet fel, hogy vajon miért nem dércsípte kökényről beszél a vers, miért megesett, megtermékenyített, beérett, gyümölcsről szól ez a dal.

Nyilvánvalóan egyértelmű utalás történik a verszárlatban arra, hogy ahogyan a kökény megesett, megérett, úgy vélhetően a lányok is teherben maradtak, s csak így visszafelé olvasva vélhetjük, hogy esetleg ezért a sírás. A kívánatosságukat hangsúlyozni bármiféle talmi festékekkel tehát már egyáltalán nem érdemes. A csábítás ideje lejárt, festékre semmi szükség. A lányok riadtak és vagy (/) mert megestek. Ahogyan a kökényt a dér megeste, úgy csípte kékre a lányok ajkát a hideg. A kék szín és a korai fagy képzetkörei teremtenek kapcsolatot az ajkak és a bogyósgyümölcs között. A riadt, szerelmi lázból ébredő, lehiggadt lányok és a fagyos kökény között. Ez az olvasat lehetőséget ad egy olyan történet megképzésére, amely tanúsága szerint a harsogó tavasz, a forró nyár boldog szeretői az őszi képben termékenységük bizonyítékaként anyává válnak. És nem feltétlenül volt ez boldog vállalás. A lányok riadtak, a fákon égő piros falevelekhez hasonlatosan ők is elpirulnak, zavarukban akár a népénekeinkben, vallásos himnuszainkban megrajzolt Istentől megáldott Szűzanya.

A szövegemlékezet kapcsán megemlíthetjük mindjárt a kezdet kezdetén Babits Mihály *Magyar szonett az őszről* című 1929-ben írott versét, amelyben azt olvashatjuk Már „vége a násznak megestek a lányok,” azaz az őszi gyümölcs beérése több őszi tematikájú versben párhuzamba állítható a női termékenységgel.

Jön az ősz, már hullnak a cifra virágok
szirmai, rongyban, mint farsangi plakátok,

¹³ KENYERES Zoltán, *Tündérsíp*, Budapest, Szépirodalmi, 1983, 70.

¹⁴ LAPIS József, *Im.*, 85.

ha süvít a böjti szél: „Nincs szükség rátok!

Már vége a násznak, megestek a lányok.

(Babits Mihály, *Magyar szonett az őszről*, 1929; kiemelés – K.Á.¹⁵)

Nézzünk néhány példát Kosztolányi idézett szöveghelyei alapján az említett rímpárokra! Weöresnél: **este-teste, esték-festék, megeste-este, nem-rég- emlék** rímpárok a kitüntetettek, de Kosztolányinál is jellemzően jelentkeznek ezek közül néhány: itt van mindjárt az első: az **estek-estek** rímre: „Jaj, hova lettek a zongorás **estek**/a végtelenből hova-hova **estek**,” (*A szegény kisgyermek panasza*, 1916) majd: **este-festve, estve-festve** variációk néhány példáját mutatom: „Jaj, mit tudtuk, három diák, az **este**//csak én látom a múlt falára **festve**,” (*Bús férfi panasza*, *Sakkoztunk egyszer három nagydiákok*, 1920) A harmadik versszak első sora tehát így szól:

Jaj, mit tudtuk, három diák, az **este**,
hogy térden állva nézni kell a szépet,
csak én látom a múlt falára **festve**,
mi nem láttuk még akkor ezt a képet.

(Kosztolányi Dezső, *Bús férfi panasza*, 1920)

Megint máshol: „... sétáltam tegnap **este**//a hajnal aranyosra **festve**” (*Bús férfi panasza*, 1913)

A kerten,
ahol leverten
sétáltam tegnap **este**,
már
a hajnal aranyosra **festve**
jár.

(*Bús férfi...*, 1913)

Ehhez hasonlóan egy másik helyen: „Ha tűnt a naptányér pirosra **festve**//Úgy, mint midőn az ágyba bújva **estve** (*Byronhoz*, 1905)

¹⁵ A versek szövegében vastagon szedett, és kurzivált rímpárok minden esetben saját kiemelések. (Kovács Ágnes)

Ha tűnt a naptányér pirosra *festve*,
Szód hallgatám már mint kicsiny gyerek.
Úgy, mint midőn az ágyba bújva *estve*
Halljuk, hogy a tenger künn hempereg
(Byronhoz, 1905)

Az esték-festék rímpár, amely a *Valse triste* legkarakteresebb, kétszer is variált sorvége Kosztolányinál: „Hol vannak a tapslázás, téli *esték*?/Könnyé olvadt a tréfa és a *festék*,” (*Árnyak találkozója*, 1907) talán gondolati, jelentéstani szempontból is a legerősebb hasonlóságot ez a sor mutat a *Valse triste*: „Hol a szádról a festék” sorával. De legalább ilyen szép és hasonlóságában is erős részlet a következő: ”Ó, csipke-szoknya! Illat! Mézes *esték*!/Ó, tükör! Ábránd! Méreg! *Pillafesték*!” (*Rózsa, Krúdy Gyulának*, 1915)

Megzizzen a szél a színes ruhák közt,
Szellemezéssel hárfázik a múlt.
Hol vannak a tapslázás, téli *esték*?
Könnyé olvadt a tréfa és a *festék*,
a villamosláng félve kialudt.
(*Árnyak találkozója*, 1907)

Ó, csipke-szoknya! Illat! Mézes *esték*!
Ó, tükör! Ábránd! Méreg! *Pillafesték*!
(*Rózsa*, 1915)

A következő néhány példa a fenti rímpároktól való elmozdulást mutat, de lényegében a *Valse triste*-tel ezek is rokoníthatók lennének: „Picike kéjnők, ti, kiket *kifestett*//egy férfitől, kinek az alma *feslett*” (*Kis bordélyház*). Vagy egy másik helyen, elhagyva a *festék-esték* rímpárokat, egy szép példa az *emlék* szóra rímelő *kelmék* alkalmazására: „...mint a szekrénybe fájó, ócska *kelmék*./Terítsd ki őket, lelkem, még ma *emlék*,” (*Bús férfi panaszzai*, 1914) és ugyan nem tartozik az említett rímek közé, de szerintem fantasztikus érzékiséggel megrajzolt versből a következő két sor: „...a hosszú-hosszú-hosszú téli *esték*//egy képeskönyv és egy *gyerekbetegség*.”

Picike kéjnők, ti, kiket *kifestett*

fantáziám, tiétek ez a dal,
egy férfitől, kinek az álma *feslett*
s útszélre vágta már a viadal.

(*Kis bordélyház, ?*)

Vén limlomok vannak szivünkbe zárva,
mint a szekrénybe fájó, ócska *kelmék*.
Terítsd ki őket, lelkem, még ma *emlék*,
holnapra rongy lesz, megcsúfolt és árva,
le is gázolják, szóltanul a sárba.

(Bús férfi..., 1914)

Eszembe jut a bor, a málna íze,
a hosszú-hosszú-hosszú téli *esték*,
a hó fehérje, cseresznye pirossa,
egy képeskönyv és egy *gyerekbetegség*.

(*Bús férfi..., 1914*)

A versekből kitűnik, hogy az *este-teste, festve-estve, esték-festék* rímpár más versekben *emlék-kelmék, kifestett-feslett* rímpárok variációiban tér vissza, de tematikájában legtöbbször, talán az egy *Byronhoz* című verset leszámítva a ledérség, érzékiség, erotika, vonzó nőiség szemantikájával kapcsolható össze. Az *emlék-kelmék* rímpár megidézheti mások mellett a *Valse triste* „Mindegy, hogy rég volt, vagy nem-rég./Lyukas és fagyos az emlék.” sorait is. Hiszen a fonalból szőtt kelme textúrája kapcsolatba hozható a lyukacsos, hézagos emlékezet jelentésével is. A legizgalmasabb variáció nyilvánvalóan az *esték-gyerekbetegség* rímpár. Itt ugyan nincsen lexikálisan igazolható összecsengés a Weöres-verssel, de hogy Kosztolányi több izgalmas variációt is készített az említett rímpárokra, az ebből a néhány szöveghelyből is jól látszik. Számomra azért volt különösen érdekes felfedezés, hogy a Kosztolányi-kötet átlapozása során még az említetteken kívül is vagy fél tucat példát találtam *emlék-festék*, rímpárra és ezek variációira, mert a *Valse triste*-elemzések legtöbbje kitüntetett pozícióba helyezi Weöres találékony szóválasztását, miközben lehet, hogy ez nem több egy könnyed és bájos rájátszásnál, ami felfogható a mester, és költőtárs, Kosztolányi Dezső tiszteletére tett gesztusként is.

A *Hol a szádról a festék?* sor az erotikus töltés mellett azért is érdekes, mert ugyan Weöres Sándor verseire jellemzően elmondhatjuk, hogy ellenáll a *versself* vizsgálatának, - hiszen költeményeinek retorikai szituáltsága finoman szólva is szerteágazó - és a versbeszélőt érintő kérdés a *Valse triste* esetében is szembeszökő, tudniillik, hogy fogalmunk sincs arról ki kérdezi, hogy hová tűnt a lány ajkáról a festék?

A *Valse triste* így nemcsak az emlék, emlékezés verse lehet, de a szövegelemlékezeté is. Ez a néhány soros rondó megidézi a kulturális szöveghagyomány őszit, szerelmet, szépséget és termékenységet tematizáló romantikusnak is mondható versbeszédét. Teszi ezt egyfajta újraírás-ként, amelyben nemcsak a visszatérő sorok variabilitásáé, de a szövegek párbeszédéé is lehet egy újabb szólam. Mindezek mellett nyilván utat nyit a jól ismert ősz-versek felé is, de mindenképpen egyfajta metanarratív jelleggel, és némi iróniával beszél az irodalomban megkövesedett ősz-tematikáról, szerelemábrázolásról, romantikus versbeszédéről. A bukolikus költészet a maga természetességében érzéki, de esetenként mégis banálisan naiv szerelemábrázolásáról.

Csak egy szellemes átjátszással idézhetjük meg Kosztolányit *rúzs*-témában is. A *Negyven pillanatkép* sorozat *Új népiesség* címet viselő rövidke darabja így szól: „Paraszi múzsa/ki hajdanán oly üde voltál/akár a rúzs/fested magad, s kopik az arcod/gyógytári rúzs-a.”

Paraszi múzsa,
ki hajdanán oly üde voltál,
akár a *rúzs*,
fested magad, s kopik az arcod
gyógytári *rúzs-a*.

(*Új népiesség*, 1935)

És ezzel a rúzs-szimbolikával meg máris megnyitunk egy új metafora láncot, hiszen a *rúzs-rúzs* szemantikája legalább annyira izgalmas kérdéseket vethet fel az elemző számára, mint tette azt a *festék-esték* rímpár köré vonható motivikus háló, ha Weöres (ejtsd: vörös) az a rouge(a) (ejtsd: rúzs/(a)), ha nem.